

פרשת תולדות | עלון מס' 2

בלהפציר ולהתחנן, זה סתם מטריח, וככל שאני יטריח יותר, גם אם בסוף הוא ייתן לי, אבל זה מגיע עם המון מורת רוח, זו סחיטה של ממש...

אך לעומת זו אצל בורא עולם כאשר יש לאדם צורך מסוים, זה בגלל שבורא עולם יצר את אותו חסר, את אותו צורך, וחלילה מלחשוב שבורא עולם מוגבל מלתת את כל צורכו של אדם, אלא להפך הקב"ה רוצה לתת, רק הצורה שבה הוא רוצה לתת, זה עם בקשה ותפילה, ומדוע? כי זו הצורה שיוצרת קשר וקרבה בין בורא עולם אלינו, החוסר, הצורך, והבקשה, השאיפה למילוי החוסר, יוצרת תלות וציפייה שגורמת לקשר פנימי עמוק, וכמו שמבואר בחז"ל מה הסיבה שהיו אימותינו עקרות, שרה רבקה רחל לאה וחנה מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים.

יוצא אם כן שכאשר אדם מפציר ומבקש מבורא עולם, הוא בעצם מרויח פעמיים, פעם אחת עצם זה שהוא מקרב את הישועה שלו, הוא מקרב את אותה נתינה שהוא מתאוה לה, ושגם הקב"ה רוצה ליתנה לו, אלא שהדרך תהיה ע"י תפילה, וכך הוא מקרב את ההשגה של מה שהוא מבקש, אך הדבר היותר נעלה, שהוא יצר קשר דביקות וקירוב לבורא עולם, שזו הייתה באמת כל הסיבה לאותו חוסר, ומכאן חשיבותה של התפילה שפועלת בשני המישורים.

יחד עם זאת כדאי להדגיש, שאמנם מצד התפילה, היא איננה מוגבלת ביכולותיה והאפשרות להשיג איתה היא בלתי ניתנת לתיאור, מה הראייה גם מפרשתינו הנה רבקה הייתה עקרה, התורה מעידה על כך 'כי עקרה הוא', אז מה אתה מתפלל שעקרה תלד? כן... על זה יצחק מתפלל, כי תפילה זה חידוש, ובחידוש ניתן לשנות הכל, הראייה? שרבקה ילדה... איזה כוח עצום...

בד בבד יש לזכור את הגמרא בברכות א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב, שנאמר 'תוֹחֶלֶת מְמוֹשָׁקָה מְחֹלָה לֵב'. ושם כתוב שהמעין בתפלתו סוף בא לידי כאב לב, והגמרא מסבירה שזה אדם שמצפה מתי יעשה הקב"ה בקשתו שסבור שתפלתו מקובלת, מתי כבר הקב"ה ישמע בקולי.

נמצאנו למדים כי אכן יש להפציר בתפילה, ולבקש שוב ושוב, אך חלילה לא לקבוע לקב"ה יעד לביצוע...לא להחליט כי בגלל שהתפללתי מגיע לי, אלא כל התפילה היא בלשון תחנונים ובציפייה שהקב"ה ימלא את מחסורנו, ולפי מה שכתבנו כאן שעיקר העניין הוא יצירת קשר עם בורא עולם, הוי אומר שכאשר נגיע לאותו קשר מצופה, כאשר בורא עולם ירגיש שאני מספיק קשור אליו, אז הישועה תגיע.

כא: וַיַּעֲמֵר יִצְחָק לִיהוָה לִנְכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲמֵר לוֹ יְהוָה וַיִּמְהַר רַבְּקָה אִשְׁתּוֹ:

משה: יש מצב שאתה מביא לי איזה הלוואה קטנה??
חיים: לא שייך היום אני נורא עסוק..

ומחר שייך?? נראה מחר..

למחרת... משה: חיים אפשר הלוואה קטנה???

אני צריך לבדוק האם יש לי?? מתי תבדוק?? נראה בהמשך..

אחרי שעתים...

חיים בדקת?? אתה יכול לבדוק... שוויו... איזה נודניק...

ברור לכולנו שכאשר מבקשים ממישהו דבר, ומפצירים ומשגעים אותו על כך, זה כבר גולש מהר מהתחום הלגיטימי לתחום הפחות לגיטימי, זה כבר נודניק.. טרחן.. מה אתה לא מבין רמזים?? אני לא רוצה לתת.. לא יכול... לא אפשרי... מה אתה לוחץ?

לעומת זו בפרשת השבוע נמצאנו למדים כי אצל בורא עולם הדבר אינו כן, 'וַיַּעֲמֵר יִצְחָק לִיהוָה' אומר רש"י: 'ויעתר - הרבה והפציר בתפלה' יצחק מפציר, מבקש, מתחנן, מה הפשט בזה? למה זה אינו נודניק? למה להפציר ולבקש מבורא עולם זה בסדר ואפ'י רצוי??

גם אצל משה רבינו כשרצה להיכנס לארץ ישראל, מתחנן הוא לפני הקב"ה, הוא רוצה, רוצה עד למאד להיכנס לארץ.. ומה עונה לו בורא עולם, כתוב בחז"ל שהוא התפלל כמניין 'ואתחנן' 515 תפילות, ואם היה מבקש עוד תפילה אחת היה נענה, אלא שאמר לו הקב"ה - שתוק שגזירה היא מלפני..

זה מדהים מה הכוח של התפילה..

רגע, אני לא מבין, למה אצל אדם רגיל המפציר והמתחנן הרי הוא כטרחן יחשב, ואילו כלפי בורא עולם זה הרצוי??

וכבר אמרו חז"ל - 'ולכן אם רואה אדם שעדיין הוא מתפלל ולא נענה, יראה להתחזק עוד בתפילה, ברוב עוז ותעצמות. כדכתיב 'קוה אל ה' חזק ויאמץ ליבך וקווה אל ה'' כיון שהתפלל אדם ולא נענה יתחזק בתפילה, ושנאמר וקווה אל ד'.

ונבאר בזה, כאשר אני מבקש משהו מחבר, הרי כל התכלית היא בכדי לקבל את החסר לי, להשלים לי צורך, וכאשר החבר מסרב זה בגלל שהוא לא רוצה, או לא יכול לתת לי את מבוקשי, ולכן אין תועלת

רגשות או לא להיות...

כשמו של עלון זה, מטרתו היא לגעת בנקודות של רגשות העולים מן הפרשיות, ננסה מידי פעם בפעם, לגעת באותם רגשי קודש מחד ורגשי חול מאידך, לנסות ללמוד אנו מתורתם של ראשונים, ולהבין ביתר פשיטות מיני מהלכים המובילים אותנו במהלך חיינו.

[חזאת למודעי, כי חלילה מלחשוב שיש לנו הבנה בקצה הקצה ממידותן של אבות, ולנסות לחשב את מעשיהם לכאן או לשם, כל הכוונה היא ללמוד אנו, מה ניתן ללמוד ממעשי אבות סימן לבנים.]

הנה זה באופן קבוע ישנם שני כוחות באדם, המשלימים זה את זה, אך לפעמים יוצרים התנגדות קשה החוסמת את האדם מלפעול ולהתקדם, וזה יכול להיות בין בעבודת ד' ובין במימוש האישי, והוצאת כוחותיו אל הפועל..

ראשית הבה נבין כי מאחורי כל רגש מונח הבנה שכלית ולפני כל הבנה שכלית מונח רגש...

ישנם בריות אשר הרגש הוא זה שדומיננטי אצלם, כמו שחז"ל מרבים לבאר על תכונות האישה, ויש אשר השכל הוא זה שיותר דומיננטי אצלם, ובשכל קר לוקחים החלטות קשות....

אכן תפקידנו הוא להשליט את השכל על הרגש, אך מאידך הדבר הכי חשוב הוא לא להתעלם מהרגש.. לתת לו ביטוי.. לתת לו מקום... ובכלל לדעת שהוא קיים...

אם נתבונן בכל מרחב חיינו, הרגש הוא הדבר שהכי נותן את ביטויו בכל ההתנהלות שלנו, אם זה כעס או אכזבה, שמחה ואהבה, רעב או צער, דכדוך או ריקוד.. הכל הם תכונות רגשיות הפועלות בנפשנו יומם וליל ..

אני שמח כי מרגיש לי שמחה... זה הביטוי הרגשי.. אבל מי החליט שזו שמחה? זה כמובן השכל... הדעת היא זו שהגדירה לי שמצב זה הוא מצב של שמחה...כשאני נמצא במצב של ציפיה ודריכות לקבל דבר מסויים, ובסוף לא קיבלתי, ויש לי אכזבה, ברור שיש כאן מחשבה שכלית המגדירה לי שאם לא אקבל את הדבר הנכסף, אז אהיה מאוכזב...

ובשים לב, כל המידות מורכבות מחוויות רגשיות, אם זה קנאה ושנאה, פגיעה והעלבה, פירגון ונתינה...

כשאני מקנא במאן דהו, השכל הגדיר לי שהדבר שיש לפלוני היה רצוי שיהיה אצלי, ומכיוון שזה לא אצלי אני מקנא.. וכשאני מקנא אני פועל על פי הרגש שבוער בקרבי, ואז אני מפעיל את השכל שלי על פי הרגש...

זו תנועה מעגלית ... השכל מגדיר לי משהו מסוים, הרגש פועל לפי התכנות הזו והוא מפעיל את השכל לפעול לפי זה...

לדוגמא כאשר השכל שלי מגדיר לי שפלוגי הוא אדם נכבד .. ואותו פלוגי פגע בי, אז הפגיעה תהיה הרבה יותר כואבת מאשר מי שהשכל שלי יגדיר לי שהוא מפשוטי העם.. וע"ז הגמרא אומרת בסוגיית בושת הכל לפי המבייש והמתבייש כל אדם המגדיר הרגשי שלו שונה...

הבעיה מתחילה, כאשר אנחנו בעצם חיים בעולם מאד טכני, קמים, מתלבשים, הולכים, אוכלים, מבצעים משימות, כמו רובוט... ממלאים פקודות... כאשר ברקע יש לנו תחושות ורגשות, ואין לנו את הפניות והזמן, לתת להם מקום... לתת להם את החשיבות הראויה.. לחוות אותם... לחוש אותם..

אני כעת שמח... מה המשמעות של זה???

אני כעת פגוע.. ולכן מה???

אני מאוכזב.... וזה אומר ש...???

הנה נשים לב לנקודה רגשית עצומה מפרשת השבוע, כב: 'וַיִּתְרָצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם פֶּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְךְ לְדָרֶשׁ אֶת יְהוָה' ובביאור הרמב"ן 'ותאמר אם כן למה זה אנכי - אם כן גדול צער העיבור למה זה אנכי מתפללת ומתאוה על ההריון לשון רש"י ... והנכון בעיני כי אמרה אם כן יהיה לי, למה זה אנכי בעולם, הלוואי אינני שאמות או שלא הייתי

למתבונן בדברים, יש כאן דיבור בצורה רגשית מאד, אבל היא נותנת לזה מקום.. והגדרה.. ומילים... 'הלוואי שאמות או שלא הייתי' היא חווה כאן חוויה רגשית כואבת ומיסרת... ומתוך זה היא מגיעה להבנה 'ותלך לדרוש את ד'..

ובסוף הפרשה שוב מצינו את רבקה נותנת הגדרה חדה וברורה לרגשותיה, מו: 'וַתֹּאמֶר רִבְקָה אֵל יִצְחָק קְצָתִי בְּחַיִּי מִפְּנֵי בְנוֹת חַת אִם לֵקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חַת פְּאֵלָה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים: ורש"י אומר קצתי בחיי מאסתי בחיי ולא צריך להוסיף כלום... זה פשוט ביטוי רגשי עמוק לתחושות שהיא מבטאת נותנת לזה מקום.. אם יעקב מתחתן עם בנות חת .. אז...

אם כן, כשנותנים מקום וביטוי לרגשות, אז ניתן גם לנתב אותם נכון... לחשוב מה אני מרגיש כעת.. מה התחושה שלי כעת.. מה קורה אצלי בבטן.. מה עובר אצלי בראש.. לעשות סדר עם עצמך.. לעשות עצירה..

אני כועס? למה? מה קרה? אני עצוב?? למה?? מותר להיות מאוכזב.. כן, אני כעת מאוכזב! כמה שעות תן לזה מקום, זה יהיה המפתח להתחיל להתגבר על האכזבה.. לא להדחיק ולא למחוק...

אדם המודע לרגשותיו, יכול להתקדם בעבודת ד' לא רק ע"י הרגש אלא בעיקר ע"י השכל.. הרגש יוצר חיבור ואז השכל פועל...

